

מאקם ווינריך.

פונ האמערם איליאדע.

די דז'יזגע ארבײַיט ברענגו איך א מותנה
וועי א סימן פון דאנקבאָרקייטס מיין לעעה
רעער אין דער גרכישער שפראָך, דעם
פֿראָפֿאָסָּאָר פון פֿאָשׂעָרְבּוֹרְגְּנָאָר אָנוֹיוּעָר
סִינְטֶיטָּע טָאָדָע אוֹשׂ זִיעַלְיָנְסָקָן

האמורים „אלילאָדָע“, ווֹאָס אַפְּרָאַבָּע פָּזֶן אִיהָר גַּעֲפָעַן מֵיר אַיצְנָדָר דָּעַם יְוִידָשָׁען לְעוֹזָר, בָּאַרְנוּמֶט אַיִן דָּעַר וּוּלְעַטְלִיטָעָטָהָר, וּוּיְעַם אַיִזְבָּעָטָהָר, אַיְינָעָם פָּזֶן דַּי בְּכָבוֹרִיגָּסְטָעָע עַרְטָעָר. אַיְנָאַיְינָעָם מִטְדָּעַר „אַדִּיסְיָעָה“, דָּעַם צְוִיְּתָעָן גְּרוֹיסָעָן וּוּרְקָה, ווֹאָס אַיְזָעָקְוּמָעָן צָו אַנוֹן פִּוְרָוָשָׁה פָּוָנִים גְּרָיָּהָעָן אַלְמָעָתָהָמָוָס, אַיְזָעָקְוּמָעָן דַּי „אַלְילָאָדָעָה“ אַיְזָעָקְוּמָעָן מִשְׁךְ פָּזֶן טְוִיזָעָנְטָעָר יְאַהְרָעָן גַּעֲוָעָן אַזְצָר פָּזֶן וּוּסָעָן פְּאַרְצָן גַּעֲלַעַנְטָעָן, אַקְוָאָלָל פָּזֶן שְׁעַנְקִיָּה – בָּאַר פְּאַעַטָּעָן. אַיְזָעָקְוּמָעָן דַּי דָּאַזְגָּעָבִיְּדָעָ פְּאַעַמָּעָם הַאָטָז וּזְהַאֲבָגְעַשְׁפִּיגְעַלְטָן נִטְבָּאָר דָּאָס הַיְמִישָׁע לְעַפְעַן פָּזֶן דַּי אַלְטָעָגְרִילָעָן, נִטְבָּאָר וּזְהַיְעַר מַלְכָה-פִּיזְזָנָג אַיְזָעָקְוּמָעָן וּזְהַיְעַר מַלְחָמוֹת, נִטְבָּאָר אַזְיָּחָעָנָע גַּוְאַלְהָגָעָע דִּינְכִּינְתָּיָה אַיְזָעָקְוּמָעָן בָּזְלָקְאַפְּרָגִיקִיטָה פָּזֶן רֻעְלִיגְיָעָזָע אַיְזָעָקְוּמָעָן מָאָרָאָלִישָׁע בְּעַגְרִיכָּעָן, פָּזֶן וּוּלְכָעָר מֵיר וּוּדָעָן נְשָׂהִים בְּיוֹזְן הַיְנִיגְיָעָן פָּאָגָן.

מכח דעם, ווי אזיי צוינען אויבגעקמען די דאזיגע פיעד פאעמעס, זייןען אroiיסגעזאגט געווארען די פארשיידענטשע השערות. אין אלטערטום, נאך פיז אלסנדר מוקדונס ציטען, איז מען געווען זילער, איז דער בלנדרעד דילטער האם ער (א זוהן צי א תלמיד פון מיאן) איז טאקע אלין דער מחרפּ פון דער אלילאָד און דער אַדִּיסְיַע. אַבְּדָע איז מען האט אַגְּנוּהוּבֶּעָן געניער פֿאַרְשָׁעָן דעם טעקסט פון די פיעד פאעמעס און בעמְעָרְקָעָן די פֿילְ סְטוּרוֹת אַזְּן זוי, האט מען אַגְּנוּהוּבֶּעָן מְסֻפָּקְ וּוּרְעָן, צי איז טאקע האַמְּעָד דער מחרפּ. נאך די ערשות אַמְּתָה-וּוּסְעָנְשָׁאַפְּטָלְכָּע אַוְסְפָּאַרְשָׁוָןְגָּוּ וּוּגְנָעָן דער האַמְּעָד-פְּרָגָע אַזְּן אַגְּנוּהוּבֶּעָן גַּעֲוָוָרָעָן עַרְשָׁט צּוֹם סּוֹף פּוֹנִים 18-עַזְעָן יְאַהְרְגְּנָדָעָרָט דּוֹרְכָּן בְּעַרְיָה-מְתָעָן דּוּשְׁשָׁעָן פִּילָּאָלָּגָן פְּרִירְיךָ אַיְגְּנוּסָט וּוּאָלָּףָ. אַזְּן זַיְעָן שְׁאַרְפְּהָוִינִיקִיט גַּעֲמָאָטָה אַפְּלוֹקְמָעָן אַיְפְּרָעְקָע-הָרָעָנִיש אַזְּן אַלְעָן פְּרִיְּ-הָרְדִּיגָּע הַשְּׁגָּוֹת וּוּגְנָעָן דעם אוּפְּיקְמָעָן פון די האַמְּעָד-הָרָעָנִיש אַזְּן אַלְעָן וּאַלְפָס טַעַרְעָן אַזְּן גַּעֲוָוָרָעָן אַגְּרוּסָעָר וּוּפָה, אַזְּן דָּאָס האַט גַּעֲרָאָלָט דּוּרָאָ, אַזְּן וְאַל נָאָך אַמְּאָל קְרִיטִיש דּוּרְכָּגָעָן דעם גַּעֲנָעָן האַמְּעָד אַזְּן אַיִּסְ-פֿאַרְשָׁעָן אַיִּסְ גְּרִינְדְּלִיךְ פון אַלְעָן זַיְתָעָן. דּוּרְבִּיְּהָאָט וְזָק די הַיְנְשָׁתָע וּוּסְעָנְשָׁאַפְּט אַבְּגָעַשְׁטָלָט אַוְוִיךְ פָּאַלְגָּעָנָעָן שְׁתָאָנְדְּפָוָנָקָט. נָאָך דּוּרְטָרָאָ אַנְיְשָׁעָר מְלָחָמָה גַּעֲגָעָן וּוּלְלָעָר סְיוּרָט דּוּרְצָהָלָט אַזְּן דּוּרְ אַלְגָּרְזָעָן

טאקם ווינרייך. — פון האמערס איליאדע.

האט מען געונגגען צוווי ציקלען העלדענליידער אין די גראַישע שטעט פון קליין-אויען: וועגען די גבירות פון די קרייגס-לייט אין די בלאנַזשענישען פון די קעטער, וואָס האָפען זיך אומגעקעהרט אהיכים. אין טען יאָדר-הונדערט פאָר קרייסטום האָט זיך בעווייזן דער גראַיסער דילטער-גאנַז האָט ערָאַס נָאָס אַיז טִיטְשֶׁי: צוֹנוּבְּנֵעָמָה, פֿאָרָאַיְינְגָּר, וואָס האָט פון די צעווידטע אין צעשפֿרְטַּע לְדָעַר בעשאָפָּען צוווי גראַיס פֿאָעָמָען אין אוֹיגְגְּעָבְּוִיט זַיְ אַיְּפַּע די צוֹויְ ווַילְטְּגְּסְטַּע מַאֲמְעָנָען: אַיְּפַּע צַאָּרְן פָּגִין אַכְּיְלָעַם די „אלְפָּאָלְעָמָע“ אין אוֹיפַּע די חָאנְגְּלָעְנִישָׁעַן פָּגִין אַרְסִי די „אַרְסִיְּעָ“. די פֿאָעָמָען ווַיְיָנָע אַיְּפַּע אַיְּפַּע גַּעֲפְּלִיבְּעָן נִיטְעָ פֿאָר-שְׁרִיבְּעָן, אַיז דָּעַר מִינְשָׁעָר נָפָּא, זַי אַיְּפַּע ווַיְיָנָע הַלְּמִידִים, פֿלְעָגָען נָאָך אַלְאָנוּ צַיְּטָרְנָאָך אַיסְפְּזִינְיָג ווַיְיָנָע די לְדָעַר בֵּין די סְעוֹדוֹת פָּגִין קִינְיָעָן אַיז בָּעֵת די רַעֲלִינְיָעָמָה טַוְּבָמָּה. אַבְּעָרָה הוֹתָה זַי ווַיְיָנָע פְּלָעָגָען אַמְּאָל מְקָצָר וַיְיָנָע דָּעַם טַעַקְסָט, אַמְּאָל מּוֹסִיף וַיְיָנָע וַיְיָרָע אַיְּגָעָנָע שִׁירִים צַו דָּעַר „תּוֹרָה שְׁבָעַל-פָּה“, דָּאָבעָן די אַטְעָמִישׁ גַּעֲעָגְּבָעָר פָּאָרְנָמָעָן זַיך מִיט פֿיקְסְּרָעָן דָּעַם טַעַקְסָט פָּגִין בִּידְעָ פֿאָעָמָעָן. נָאָר עַרְשָׁת ווּן די גַּעֲלָעָנָטָע אַיז אלְפָּנְדְּרִיא שְׁלַמְּצָעִים האָבעָן אַנְגְּעָה-יְבָעָן פָּאָרְשָׁעָן דָּעַם גַּרְיְּלִישָׁעָן נָאַצְּאָנָאָל-עָפָּא, אַיז אַיְּגָעָשְׁטָעָלָט גַּעֲוָאָרָעָן אַ קְרִיטִישָׁעָר טַעַקְסָט, וואָס דִּינְטָן נָאָך עַד-הַזּוֹם פָּאָר אַ מּוֹסְטָעָר. אַיז יְנָגָעָר צַיְּטָרְנָאָך האָט מַעַן אַיְּפַּע צַעְטִילָט יְעָדָע פֿאָעָמָע אַיְּפַּע 24 גַּעֲוָאָנָען, לִוְיָט די 24 אַוחְזָה פְּנִיסָּת גְּרִיאִישָׁעָן אַלְפָּבִּית.

אַיבְּעָרוּצָוֹנָעָן פָּון האָמָעָר, טִילְ פֿרָאָזָאִישָׁע, טִילְ טִיטְן מִשְׁקָלָן פָּון אַרְגִּינְיָאָל, גַּעֲפִינָעָן זַיך פָּמָעָט אַיז אַלְעָ אַיְּרָאָפְּעָאִישָׁע שְׁפָרָאָכָעָן. דָּרְבִּין קָאָנוּן די אַיבְּעָרוּצָעָר האָבעָן פָּאָרְשִׁידְעָנָע פָּוָנָות. וּוּרְטָט, לְמִשְׁלָן, אַיז אַיבְּעָרוּצָוֹנָג גַּעֲמָאָלָט, כְּדִי מַעַן זַאְל זַי בָּעָנוֹצָעָן אַיז די שְׁוֹלָעָן, דָּאָרָף דָּעַר אַיבְּעָרוּצָעָר אַכְּטָוָנָג גַּעֲפָעָן קוּדָם-כָּל, אָוּ עַד זַאְל נִיט אַבְּטָרְעָטָעָן אַפְּיָלוּ אַיְּפַּע אַ דָּאָר פָּון אַרְגִּינְיָאָל; צַי אַיז די אַרְבִּיטָשָׁר אַרְוִיס שָׁעָן אַיְּפַּע — דָּאָס אַיז דָּעַם אַיבְּעָרוּצָעָר נִיט נָגָע. חֹזֶץ דָּעַם ווַיְיָנָע אַבְּעָרָן אַיז אַ סְּפָּק שְׁפָרָאָכָעָן פָּאָטִישׁ עַ אַיבְּעָרוּצָוֹנָעָן; זַי שְׁטָרְעָבָעָן נִיט אַזְוִי צַו גַּעֲנוֹיְקִיט, וּזְיַי צַו קָלְאָרְקִיט אַיז שְׁעַנְקִיט. אַזְוִי וּזְיַי מִיר האָבעָן נָאָך דָּעַר וּזְיַי נִיט קִיז שְׁוֹלָעָן, וּוּאוּ מַעַן זַאְל לְעָדָעָן גְּרִילִישָׁ, דָּאָפַּע אַיְּפַּע זַיְּנָט לְאָמָן גַּעֲדָאָרְפָּט קוּנְקָלָעָן, וּוּאָסְעָר שִׁיתָה אַיסְצּוּקְלִיבָּעָן. דָּרְבִּין דָּאָפַּע אַיְּדָק זַיך דָּאָק גַּעֲמִידָה אַיבְּעָרוּצָוֹנָעָבָעָן פֿינְקְטְּלִיךְ דָּעַם גַּעֲדָאָנָקָעָן-גַּאנָּן, דָּעַם גַּיְשָׁט אַיז אַיְּסְדוֹרְקָעָן פָּון טַעַקְסָט, אַזְוִי אָזְוִי מַעַן האָט דָּאָ צַו טָזָן נִיט מִיט אַ בעָרְבִּיטְוֹנָג, נָאָר טָאָקָע מִיט אַזְמָתָעָר אַיְּבָרְזָעָצָמָג. אַיבְּעָרְגָּזָעָט דָּאָפַּע אַיְּקָד דִּירְעָקָט פָּון גְּרִיכְיִישׁ עַ אַרְגִּינְיָאָל אַיז אַיְּסְדוֹרְקָעָן זַיך בֵּין וַיְיָנָע מִשְׁקָלָן, בֵּין וּקְסָמְפִּיסְגָּעָן, הַעֲקָסָמָעָטָה.

טער בעשטעדט פון זעקס ("פֿיס"), וואס יעדערער פון זי קאן זיין אָרער אַדקטילס אײַן לאָנגער טראָפ, אויף וועלבען עם שטעדט דֵי טראָפ, אָן צוּיִ קָרְצָע: — — אָדָע אַסְפָּאנְדָּעָאָס (צָוִיִּ לְאָנְגָּר טְרָאָפָּעָן גַּזְוִיִּ קָרְצָע; אַיִּן יְוִידִישׁ זַיְנָעָן אָבָּעָר קִיְּן לְאָנְגָּר אַיִּן גְּרִילִישׁ אַיִּן לְאָנְגָּר טְרָאָפָּעָן נִיטָּאָ לְכָלָ הַפְּחוֹת, אַיִּנס זַיְן פּוֹן גְּרִילִישׁ), פּוֹנְקָט זיַּן אַיִּנס רֻובָּ מְאָדָעָן שְׁפָרָאָלָעָן. בֵּין אָנוּ וּוּטָה דָּעִיבָּעָר אַבְּעַטָּאָנְטָעָר טְרָאָפָּה מִיטָּ אַנְטָבָעָן טְאָנְטָעָן בְּילְדָעָן נִיטָּ קִיְּן סְפָּאנְדָּעָאָס, נָאָר אַלְאָרְעָאָס (—). פֿרְעָגֶט זַיִּךְ: צִי קָאָן אַיִּן אַהֲקָסְאָמְעָטָעָר אַדְקָטִילָס מְאָרְבִּיטָעָן וּוּרְעָן דָּוָרָק אַלְאָרְעָאָס? פּוֹן גְּרִילִישׁ עַשְׂטָאָנְדְּפָּונְקָט אַיִּינְס דָּאָס לְהַלְּצָהָן אִמְמָעָלָה. אַיִּיךְ הָאָבָּ דָּעִיבָּעָר אַנְגָּעָנוּמָעָן הָעָם פְּרִינְצִיפָּה, אָז אַמְּאָהָדָעָנָהָר הַקְּסָאָה מְעַט עַדְרָ דָּאָרָף בְּעַשְׁתָּעָהָן נָאָר פּוֹן דָּאָקְטִילָעָן. אַנְגָּה, לְיִיעַנְתָּ זַיִּךְ טָאָקָע אַוְאַהֲקָסְאָמְעָטָעָר אַסְפָּקָע בְּעַסְעָר. נָאָר נָאָק אַצְוֹר אַיִּן אַנְדָּעָר אַוְיְסָנָאָס-פָּאָלָעָן בְּעַנוּץ אַיִּיךְ טְיִלְמָאָל הָעָם לְאָרְעָאָס, וּוּילְ דָּעָרְעָן לִיְּדָט נִיטָּ דָּעָרְוִתָּם.

די שְׁפָרָאָק פּוֹן דָּעָר אַבְּעָרוּעָזָנוּג הָאָבָּ אַיִּיךְ גַּעֲפְּרִוְּבָּט מְאַהְבָּעָן, זַיִּיט מְעַלְּהָ, פָּאָלְקָסְטִימְלִיךְ — פּוֹנְקָט זַיִּדְרָ אַרְגִּינְיָאלָל אַלְיָין שְׁפָאָצְוָרָת נִיט אַיִּיף יְעַנְעָ שְׁטָאָלְצָעָן, אוֹפָה וּוּלְלָעָ מְאָנְגָּעָ אַבְּעָרוּעָזָר (פְּאָס אַיִּין דִּיעַטְשׁ, גְּנִיעַדְתָּש אַיִּין רְוִסְטָש דָּאָבָעָן אַיִּהָם גְּעוֹוָאָלָט אַוּוּקְשְׁתְּעַלְעָן. בֵּין מִיר אַיִּין "וּהְהִרְ" תְּמִיד צְוִיְּ-טְרָאָפָּה, "צְעוֹוִישָׁעָן" כְּמַעַט שְׁטַעַנְדִּיגָּ דְּרִיְּ-טְרָאָפָּה. דָּאָס פָּאָלָק רְעַתָּה אַוְוִי, דָּיְלְטָעָר (פִּיאָלָק, אַיִּנהָאָרָה) שְׁרִיבְעָן אַוְוִי; זַיְנָעָן מִיר נִיט מְחוּבָּ צְוִילָב אַיִּינָעָר אַיִּצְטָגָעָר צְעַקָּאָלְעַטְשְׁעַלְעָן אַרְטָאָנְרָאָפָּיָעָ קָאָלְיְעַטְשָׁעָן נָאָק די שְׁפָרָאָק אַיִּיךְ).

אַיִּיךְ בְּרָעָנָג דָּא עַרְקָלְעַרְזָוְנָגָעָן פּוֹן עַטְלִיכְעָ וּוּעַדְתָּעָר. אָטָעָנָע — גַּעַטְיָן פּוֹן חַלְמָה אָן פּוֹן פְּרוּיְעָן-מְלָאָכָה; אַטְאָטְמָעָר חַנוּנָם אַיִּבְּעָרְשָׁעָן נָאָטָ צְעָוָם. — אַרְטָעָמִים — אַגְּעַטְיָן פּוֹן גְּוִיְּגָן, אַטָּלָטָעָר פּוֹן צְעָוָסָן. — אַרְגָּאָס — אַגְּרִילִישׁ פְּרָאוּוֹינָן, דָּאָס לְאָנְדָר פּוֹנָם קִינְגָּ אַגְּאָמָמָנָן, דָּעָם וּוּהָן פּוֹן אַטְרָעָאָס (דָּעָר "אַטְרָהָה"); די הוַיְפָטְשָׁטָאָט אַיִּין גְּעוֹוָן מִיקָּעָן. — אַלְקִיְּאָנָע — דָּעָר אַיִּזְוּפְּוִינָּלָל; אַיִּין דָּעָר פָּאָנְטָאָוָעָ פּוֹן די אַלְטָעָ גְּרִילְעָן אַיִּזְגָּעָקְמָעָן, אָוּ דָּעָר דָּאָזְגָּעָר פְּיִינְגָּל, וְאָס נִיט אַרְוִיס פּוֹן זַיִּךְ מְאָדָנָע אַמְּעַטְיָגָעָן קָלָהָת, דָּאָט וּדְרָר צָאָרְטָע אָן וּוּילְעָן

* מהמת מעריס-ריטמיישׁ טעמיים הָאָבָּ אַיִּיךְ גַּעֲמוֹזָט פּוֹן "פָּעָרְדָּעָן" בְּילְדָעָן אַפְּלָ צָהָל-פָּגָרָם: "פָּעָרְדָּעָן". אַיִּיךְ הָאָבָּ זַיִּךְ גַּעֲשָׁטִיכָּט דָּעָרְבִּי אַיִּיךְ אַשְׁׁנָה, וְאָס שְׁרִיבְעָטָ ערָן-הַוּנְטָעָן". — דָאָס וּוּאָרָט "קְנִיהָעָן" אַיִּיךְ אַפְּלָו אַיִּיךְ נִיט רְעַנוּלָעָר (די רִיכְטִיבְעָן פָּגָרָם—"קְנִיהָה"), אָבָּעָר עַס טְרַעְפָּט זַיִּיךְ אַוְיךְ אַיִּינָעָר פּוֹן אַיִּנהָאָרָהָס לְעַצְטָע וְאָכָעָן.

מַאֲקָם וּמִנְרֵוִיךְ – פּוֹן הַמּוּרָס "אַילְיָאָדָעַ".

געפיהלען. – אַרְעָם – דָּעַר גָּאַט פּוֹן מְלֻחָּמָה. – אַהֲרֹן פּוֹן – לְאַרְעָטָעַם – דָּעַר קְלִינְגְּשְׁטָעַר חָעָלָד בֵּין דַּי גְּרִיכָּעַן. – אַרְכָּאַטְמָעַנְאָס – אַן אַרְאַלְטָע שְׂתָאַט, וּאוֹ סְדָהְבָּעַן זַיְךְ גַּעֲפְּנוּנָע גּוֹאַלְדִּיגְעַ אַזְכוֹת. – הַאַדְעָס – דָּעַר גָּאַט פּוֹן דָּעַר אַונְטְּמָעַוּלָט, צְעָוָסָעָס אַבְּרוּדָעַר, דָּעַר מַאן פּוֹן פֻּעַרְסְּעַפְּאַנְיִיעַ; אַוְיֵךְ דַּי אַונְטְּמָעַוּלָט אַלְיִינְגְּ. – הַעַלְאָס – דַּאְ אַין דָּעַר פָּאַעַמְעַ נָאַר אַיְינְגְּרִיכְיִישָׁע פְּרָאַוְינְגְּ, וּוֹ פְּטִיעַ, אַרְגָּאַס אַן. – וּוֹ; שְׁפַעְטָעַר – גַּאנְצְגְּרִיכְיָנְלָאַנד. – הַעַלְעַס פָּאַנְטָאַס (הַיְנָטָן): דְּאַרְדָּאַגְּנָעַלְעַן) – דָּעַר דָּוְרְכְּפָלָס צְוּוֹשָׁעַן דָּעַר בָּאַלְקָאַנְיִישָׁע דָּאַלְבָאַנְיִעלְעַן אַן קְלִיְינְ-אַוְיִעַן. – הַעַפְּיִיסְטָאַס – גָּאַט פּוֹן פְּנִיעַר. – טַעַטִּים – דַּו מְוַטְּעַר פְּוּנִים הַעַלְדָּאַלְיָלָעַם, דַּי פְּרוּיְיָ פּוֹנִים קִינְגְּ פְּעַלְעָאַס; אַגְּעַטְן, אַטְאַלְטָעַר פְּוּנִים וּזְאַסְעַר-זְקוּן נְעַרְעָאָס. – טַרְאַיְעַ – אַשְׁטָאַט אַיְנְגְּ קְלִיְינְ-אַוְיִעַן. – מִירְמִידָּאַנְעַן – רָאַס פָּאַלְקָקְ פְּוּנִים הַעַלְדָּאַלְיָלָעַם. – נְעַטְאָר – דָּעַר עַלְטָטָעַר פּוֹן אַלְעַ גִּרְיִישָׁע הַעַלְדָּעַן. – עַאָס – דַּי גַּעַטְנִין פּוֹן מְאַרְגָּעַטְזָוֶת. – עַרְיִינְגַּעַן – דַּי גַּעַטְנִים פּוֹן נְקָמָה. – פָּאַנְטָאַס – דָּעַר יִמְמָ – פָּאַסִּיְידָאַן – דָּעַר גָּאַט פּוֹן יִם, צְעָוָסָעָס אַבְּרוּדָעַר, אַגְּנָעַרְוָפָעַן "דָּעַר לְעַנְדְּרַעְצְּרִיסְלָעַר". – פְּיטָאַן – דָּעַר אַלְטָעַר נְאַמְעַן פָּאַר דָּעַר שְׂתָאַט דָּלְפִּי, וּאוֹ סְדָאַט זַיְךְ גַּעֲפְּנוּנָע דָּעַר אַהֲן אַשְׁיַׁעַר רַיְיכָעַר טַעַמְפָעַל פּוֹן נְאַט אַפְּאַלְאָן. – קִיְפָרִים (אַפְּרָאַדִּיטָן). – דַּי גַּעַטְנִין פּוֹן שְׁעַנְקִיטָן אַן פּוֹן לִיבָּעַ. – קְרָאַנְיִיאָן – דָּעַר זְוָהָן פּוֹן קְרָאַנְאָס, צְעָוָס.

אַוְיֵךְ וּזְאַלְטָא אַיְגְּעַטְלִיךְ גַּעַדְאַרְפָּט בְּרַעְנָעָן אַגְּנָנוּיָע עַרְקְלָעָרָוָנָג פּוֹן דָּעַר סִיסְטָעַם, לְוִית וּוּלְכָעַר אַיְךְ דָּאָפְטָרָאַנְקְרִיבִּזְט אַיְנְגִּישָׁדְיִשְׁ דַּי גְּרִיכָּעַר כִּישְׁעַ נְעַמְעַן; אַבְּעַר דָּאָס וּזְאַלְטָא פָּאַרְנוּמָעַן צַוְּפִיל אַרְטָט – לְאַזְגָּאַס אַיְבָּעַר אַיְיָפְט אַן אַנְדָּרְשָׁס מְאַלְעַ. מְחַמְתָּ גַּעַוְיִסְעַ סִיכּוֹת דָּאָפְט אַיְנְגְּעַטְלִיךְ בְּעַן פָּאַר מִין פְּרָאַבְעָ-אַיְבָּרְעוֹצָוֹנָג דָּעַם נִינְטָעַן גַּעַזְאָגָג. עַד דָּאַט אַיְנְגָעַן זַיְךְ, צְחוֹיְשָׁעַן אַנְדָּרְעַר, אַלְיָלָעָס בְּעַוּוֹסְטָעַ רַעְדָעַ, וְזָאַס דָּאָט זַיְךְ שְׁזִין אַיְנְגָעַטְרָטוֹם קִנְהָ-שָׁם גַּעַוְוָן בֵּין דַּי גְּרִיכָּעַן.

"אַילְיָאָדָעַ" אַיְזָן בְּלִי-סְפָק אַשְׁפַּעְטָעַדְיִגְעַר נְאַמְעַן. תְּחִילַת דָּאַט דַּי פָּאַעַמְעַ גַּוְהִימָּעַן, קָאַנְטִיגְעַן, "אַלְיָלָעָסָעַם צַעְרָן"; וּוֹיְלָאַן אַיְהָרָ רַעְדָט זַיְךְ נִיתְוּ וּגְעַגְעַן דָּעַר גָּאַנְצָעַר מְלֻחָּמָה אַרְוֹם אַלְיָאַן (טְרָאַיְעַ), וּוּלְלָאַעַדְהָאַט זַיְךְ גַּעַזְוִיְגָעַן צְהָהָן יִאָהָר, נָאַר וּגְעַגְעַן דָּעַם "צַעְרָן פּוֹן אַלְיָלָעַם", וּוֹאָס אַיְזְנָגְעַבְרָאַלְעַן צָוְם סְמִיףְ פְּוּנִים נִינְטָמָעַן קְרִיגְסְ-יִאָהָר. נִיתְקָאַנְעַנְדִּיגְ אַיְזָנְגָעַן נְעַמְעַן טְרָאַיְעַ גְּנוֹפָא מַאלְעַן דַּי גְּרִיכָּעַן (אַיְזָן דָּעַר פָּאַעַמְעַה הַיְסָעַן זַיְךְ אַלְעַעַר, דְּאַנְאָעַר, אַגְּנָיְעַר) אַגְּנָפְאַלְעַן אַיְיָפְט דַּי אַרְמוֹגִינְגַּעַ שְׁטָעַט אַן אַיְנוֹלָעַן. דְּעַרְבָּעַן אַיְזָן גַּעַרְוִיְפָט גַּעַוְאָרָעַן אַיְזָן מִידָּעַל, דַּי אַלְטָעַר פּוֹן אַפְּאַלְאָנָס פּוֹן גְּרִיכְיִשְׁעַן חִילְגָּאַן, אַגְּנָמְעַמְנָאַן. וּוֹן גְּרִיכְיִשְׁעַן אַיְזָן גַּעַקְוּמָעַן בְּעַשְׁעַן, מַעַן

זאל איזט אומקעהדען זיין טאָלטער, האָט אַגָּמָעָמָנָאָן אִידָּם פָּאַרְיָאָגָט מִיט שפָּאָט. האָט כְּרוּעַם זַיֵּךְ גַּעוּנְדֶּט צַו זַיֵּן גַּאטָּפָּאַלְאָן מִיט אַפְּזִילְאָן, ער זאל בעשטראָפָּעַן די גַּרְיָיכָן פָּאָר דַּעַר עֲוֹלָה — אָן אַפְּאַלְאָן האָט דערהערט זיין גַּעֲפַעַט. ער שִׁיקְט אַמְּגַפְּה אַיְלָן אַכְּעָאיְשָׁעַן חַיל; אָן די טַרְעַפְּעַר זַיְנָעַן מַודְיוּעַ, אוֹ נָאָר דַּעַמְּאָלָט וּעַט אַיְינְגַּעַשְׁטִילַט זַיְרָעַן אַפְּאַלְאָנָּס גַּרְמַצְּאָרָן, זַיְנָעַן מַעַן וּעַט אַמְּקַעַדְעַן דַּעַם פְּחַן זַיְנָעַם דַּר טָאָלְטָעַר. אוּף דַּעַם סְמָךְ הוּיַּט זַיֵּךְ אָן אַמְּהָלוֹתָ צְוִישָׁעַן אַגָּמָעָמָנָאָן, וְאָס וְוַיל זַיֵּן שְׁעַנְעַ שְׁקָלָאָפְּין נִיט אַזְּוּקְעַגְּבָעַן, אָן דַּעַם יוֹנָגָעַן הַעַלָּה אַבְּלָעַם. אַגָּמָעָמָנָאָן בְּעַשְׁלִיסְט זַיֵּךְ צּוֹם סְמָךְ אַבְּעַרְשַׁבְּעַטְעַן דַּעַם נָאָט אַפְּאַלְאָן, אַבְּעַר אַגְּשָׁטָאָט דַּעַם וּעַט ער אַזְּוּקְעַגְּמָעַן בְּיַי אַבְּלָעַט זַיֵּן גַּעֲשָׁאָןָּקְ דַּי שְׁעַנְעַ טָאָלְטָעַר מִין בְּרוּעָאָים. אַבְּלָעַם גַּיט זַיֵּךְ אַונְטָעַר — די גַּעַשְׁנָן אַטְעַנְעַן דַּאָט אִידָּם נִיט גַּעַלְאָזָט זַיֵּךְ נִקְמָט זַיֵּן מִיטָּן שְׂוּעָד — אַבְּעַר ער מָטוֹט אָנְדָר נִיט צַו נֻמְעַן מַעַדר קִיּוֹן אַנְטָיְלָ אַיְן שְׁטָרִיטָ קַעַגְעַן די טְרָאִיאָנָר. ער בְּעַט אַיְיךְ זַיֵּן מַוטָּעַר, די גַּעַשְׁנָן טַעַטִּים, זַיֵּךְ אַזְּוּקְ אַיְלָן גַּעַטְעַד-בָּאָגָּלְמָפְּ מִיט אַבְּקָה אָזָם אַזְּבָעַשְׁטָעַן גַּאַט צְעָוָם, אוֹ ער זַיֵּךְ אַיְרְבִּיכְּ טָעַן די טְרָאִיאָנָר, פְּרִי די גַּרְיָיכָן וְאַלְעָן זַעַחַן, וּמְעַמְעַן זַיְהָבָעַן אַיְלָעַטְן די גַּרְיָיכָן, צְעָוָם עַרְפְּלִיאָט די בְּקָהָה — אָן טְרָוִירִיגָּעָ טַעַקְמָעַן אָן פָּאָר הַאָבָעַן זַיֵּךְ אַבְּגָעַשְׁטָוֹפְּט די גַּרְיָיכָן צְוִיקָּ בֵּין צַמְבָּעָן פָּוּן יַם. די גַּרְיָיכָן וְאַלְטָעַן אַנְגָּאַנְצָעַן אַמְּגַעַקְמָעַן, וּמַעַן סְזָוָאָלָט נִיט צְגַעַבְּאָלָעַן די נַאֲכָט. אוּף אַ וְיִלְעַ אַיְזָן דַּעַר קָאָמָפְּ אַבְּגָעַדְרִיסְעַן, אַבְּעַר די טְרָאִיאָנָר, וְאָס בְּרָאַשְׁ פָּוּן זַיֵּךְ שְׁטָהָטָ דַּעַר הַלְּדִישָׁר קִינְגָּזְוָהָן הַקְּטָאָרָה, הַאָבָעַן אַגְּנָעָ צְוּיִ זַיְהָבָעַן אַסְפָּקְ פְּרִי די גַּרְיָיכָן וְאַלְעָן נִיט קָאָגָעַן אַנְטָלִיכָּעָן; אָן אוּף די טְרָוִמָּעָם פָּוּן דַּעַר שְׁטָאָט טְרָאָיָעָ אַיְזָגְעַשְׁטָעַלְט אַ שְׁמָרוֹה, פְּרִי מַעַן זַיֵּךְ נִיט אַנְפָאָלָעַן אוּף דַּעַר שְׁטָאָט פָּוּן הַיְנָטָעַן אַזְּמָה.

את אַזְּזִי הַאָבָעַן די טְרָאִיעָר גַּעֲזָאָכָּת; אָן אַגְּוַאְלְדִינְגָּעָ אִימָּהָה האָט די אַכְּעָעָר בְּעַפְּאָלָעַן, גַּעוּוֹרָפָעַן אַיְזָגְעַן יַיְשָׁ;

טְרָאִיעָר, נִיט אַבְּעַרְצָוְרָאָגָעָן, האָט זַיֵּךְ צַו די בְּעַטְטָעָ פָּאַרְקְלִיבָעָן.

גַּלְיָקָן זַיֵּךְ וְאַלְעָן סְרוּדָעָר אַיְיךְ דַּעַם פְּלָטִישִׁיגָעָן פָּאַנְטָאָס צְוּיִ זַיְהָבָעַן,

בְּלָאַוְעַנְדִּיגָּ בְּיִידְעַ פָּוּן טְרָאָקִישָׁעָן בְּרָעָגָן, אַיְ זְעַפְּרִידָן, אַיְ פָּאַרְעָאמָן,

אַנְקְוּמְעַדְגִּיגָן מִיט אַמְּאָלָן; סְטָוָט אַחֲוֵבָן זַיֵּךְ די כְּוֹאָלָעַן די שְׁוֹאָרָצָעָ;

וּאַרְפְּעַנְדִּיגָּ יַסְגָּרָאָן אַסְפָּקְ אַרְוִים פָּוּן די זְאַלְצִינְגָּעָ וּוּסְעָרָם:

פְּוֹנְקָט אַזְּזִי האָט אַיְיךְ גַּעַשְׁטָוּרָעָט דַּאָס הָאָרֶץ אַיְן דַּעַר בְּרוֹסְטָ פָּוּן אַכְּעָר.

אָן דַּעַר אַטְרִידָן, וְאָס זַיֵּן הָאָרֶץ אָן אַמְּעַט אַגְּרוֹיסְעָר גַּעַנְבָּרָט,

טאקס ווינרייך. — פון האָם עַרְס "אִילְיָאדֶע".

האט דֵי העלשטייגע העראלדען אַבעוּוֹט אַין זַי בעפֿילען נאמונטליך ייטוּידען מאַן אַרוֹף צַוְּן צַוְּר אַסְיבָּה אַבער אַהֲן רַעַש; אַליַּין האַט ער אוּיך דָא דַרְמַט זַי גַעַפְּקָט.

אַמְעַטִּיג אַיְזַי דֵי אַסְיבָּה גַעַסְעַן; האַט זַי אַגְּאַמְמַנְאָן אוּבְּגַעַשְׁטַעלְט, טַרְעַן פָּאַגְּיַסְעַנְג, גַּלְיַיך אַשׂוֹאַרְצְוֹאַסְעַדְג טַיְיכָלְל, וְאַס לְאַזְמַט פָּוֹן פָּעַלְעַן פָּוֹן שַׁאַרְפָּע וַיַּן וְאַסְעַר דָּאַס טַוְנְקָעַלְע פְּלִיצָעַן. עַרְשַׁת האַט ער אַבעוּנִיפָּצְט שַׁוְוָרְלִיך אַין נַאֲכַדְעַם גַעַזְנַט דֵי אַרְגַּיְיעַ:

"ברִינְדֶּר, אַיְזַר אַרְגַּיְיעַשׁ פִּיהְרַעַר אַין רַומְרַיְיכָע פְּעַלְיָעָה! סַדְאַט מַיְך דַּעַם קְרָאַנְאַסְעַם וְהַזְּ אַין אַזְמַגְלִיק אַשְׁוּעַרְעַן פָּאַנטְעַרט,

צְעָאָס, דַּעַר אַכְּוֹר; ער האַט דַּאַךְ מַבְּטִיחַ גַעַזְעַעַן מִיר פְּרִיהָעַר, אַז בְּזַעַל צְעַשְׁטַעַרְעַן צָוְסָוף דֵי מַעְלַטְיָג-בְּעַוּנִיגְטָע טַרְאַיְע;

אַיְצַט אַבער גַּרְיִיט ער אַפְּלַעַשְׁוָג אַבְּיַזְעַר פָּאַר מִיר אַין ער היַסְטַמְט מַיְיך קְמַעַן קִינְזַי אַרְגַּאַס אַהֲן כְּבָהָה, נַאֲכַדְעַם וְוי בַּיְלַפְּאַלְק אַיְזַעְפָּאַלְעַן.

דָּאַס אַיְזַעְמַט דַּעַר פָּאַרְלָאָגָן פָּוֹן אַיְבְּרַגְוָאַלְדִּיגָּעַן צְעָאָס, וְאַס האַט פָּזַן שְׁטַעַט שְׁיוֹן אַפְּלַעַד דֵי שְׁפִיצְעַן דֵי הוַיְיכָע גַעַמְיַגְעַן אַז וּעַט נַאַךְ בְּוּגָעַן לְעַתְּזִיד; וַיַּיְלַזְעַן קְרַאַפְט אַיְזַעְמַט דֵי גַּרְעַסְטָע. חֻרְטַזְעַשְׁע אַיְצַט אַוִּים, וְאַס בְּזַעַל וְאַגְּעַן, אַז לְאַמְּיד דַּעַרְנַאַךְ אַלְעַפְּלַגְעַן;

לְאַמְּיד אַזְוֹעַק אוּיפָדֵי שִׁיפְעַן אַין לִיבְלַכְעַן לְאַנְדַּפְעַן דֵי פָּוֹן דֵי פְּאַטְעַרְמָן, וַיַּיְלַזְעַן מִיר וּוּלְזַן סִיְּזַוְּיָסְטַי שְׁווֹן דֵי בְּרִיְּתָגְאַסְטָגָע טַרְאַיְע נִישׁ גַעַמְעַן.

הַאַט טַעַר גַעַזְנַט, אַין אַרְזָם וַיַּיְנַעַן אַלְעַפְּלַבְּגַע אַנְטְּשַׁוְוְגַען, לְאַנְגַּז וַיַּיְנַעַן שְׁטִילַזְוַי גַעַזְעַסְעַן, פָּאַרְאִימְעַרט, דֵי זַיְהַן פָּוֹן אַלְעַרְעַר.

שְׁבַעַטְעַר האַט אַט-זְוָאָס גַעַזְנַט דַּאַטְמַעְדָּעַס, דַעַר רַופְעַר אַין שְׁלַאַכְטַעַן: "בְּזַעַל זַיְהַן, אַז וְהַזְּ פָּוֹן אַטְרַעַאַס, דַעַר עַרְשַׁטְעַר דַיְר שְׁטַעַלְעַן אַנְטְּקַעְגַעַן, וְוי סַאיַזְוַי, אַז הַעַלְה, אוּיפָאַסְיָהָת דַעַר שְׁטַיְגַעַר; נַאַר הַעַר מַיְיך אַהֲן צַעְרַעַן. זוֹ הַאַסְטַמְט מַיְיך פָּאַר דֵי דַגְּנָאַעַר אַין אַנְדְּרַיְבָּג גַעַזְעַלְעַט פָּאַר שְׁוֹאַלְקַיְט, אַגְּנַעַנְדִּיג, אַז אוּפָה בֵּין קְרִיגְשְׁלָאָפָה אַין שְׁחַדְיִיג; צַי דָּאַס אַין אַמְּתָה — דָּאַס וַיִּסְעַן כּוֹט דֵי אַרְגַּיְיעַר, דֵי יוֹגָעַ אַזְוַי וְוי דֵי אַלְטַע,

דַיְר האַט נַאַר אַיְינַס פָּזַן דֵי צַוְּיַי דַעַר גַּרְוִיסְעַר קְרָאַנְיָאַן גַעַעַבְעַן: סִפְרַעַגְטַר דַיְר דִּין סְצַעַפְטַעַר פַּיל פְּלַזְעַן אַלְעַמְעַן, אַבער בְּעַדְאַרְצְקִיְט, וְאַס האַט אַגְּרַעַדְעַר וְוּדְעַד, האַט ער דַיְר פָּזַן אַיְצַט נִישׁ גַעַשְׁאַנְקַעַן.

נַאַרְיַשְׁעַר: מִיְּנַסְטִי דַעַן טַאַקָּע בָּאַמְּתָה, אַז אַלְעַפְּלַגְעַר וַיַּיְנַעַן פְּחַדְנִים אַזְמַגְלָאָפָה, אוּוֹי וְוי דַי יַסְטַה דַעַמְאַלְט גַעַזְנַט אַוְנוֹ?

אוּבָאַפְּצִידַט דֵיְה טַאַקָּע דָאַס הַאֲרַקְז אַזְוֹעַק זַיְהַן צַיְפְעַן פָּוֹן דַגְּנַעַן, — גַעַה: סַאיַזְוַי דַיְר אַפְּעַן דַעַר וּוֹגָג, אַין סְשַׁטְעַהָעַן דֵי שִׁיפְעַן בַּיְסִים יַסְפְּרַעַן, וְאַס וַיַּיְנַעַן, פַּיל אַזְמַגְלָאָפָה, מִיט דַיְר פָּוֹן מִקְעַנְעַן גַעַקְמַעַן.

אַבער דֵי אַנְדַּרְעַדְעַר פְּרַעַטְיָג-גַעַלְאַקְטָע אַלְעַרְעַר פָּאַרְבְּלִיְפָעַן

די יודיש וועלט.

דא, פֿלַזְטָן טְרָאִיעַ וּוּעַט שְׁטָעָהָן: אַין זָאַלְעַן זַיְ אַלְעַ אַפְּלוֹ
לוּיְפָעַן אַוּעַק אוּיפֶּד שִׁיכָּעָן אַן לְבֵלְיכָּעָן לְאַנְהָ פָּן דִּי גָּאָטָעָהָם,
מִיר אָפְּער, אַיךְ אָונְסְּטָן קְעַמְפָּעָן דָּא זְוִיטָעָר, בַּינוּ וּוּאנְעַן
מִיר וּוּלְעַן אַיְינְגְּנָעָמָן טְרָאִיעַ; אַ גָּאָט הָאָט אַהֲרָר דָּאָךְ גַּעֲבָרָאָט אָרְנוֹן."

דאָס טְעָר גַּוְאנְטָט; סְהָאָפְּעָן הַלְּלָיְגִּינְגִּי אַיְהָם צְוָגָשְׂטִימָט אַלְעַן אַלְעָר,
פָּן דִּיאָמְעָדָם, דָעַם פְּעַרְדָּעָן-בְּעַצְוּנְגָנְעָרָם, דִּיבָּרִים פָּאָרְחִיזְוָשָׁט.

איַפְּשָׁטְעָהָעָנְדִּיגְג, הָאָט צַו זַיְ זַיְךְ גַּוְועָנְדָט אַיְצָט דָעַר דִּיעַטְעָסְמָאָן:

נוּסְחָאָר:

„וּוְהָן פָּן טִידְעָאָטָט: אַין שְׁלָאָכָּט בִּיסְטִי גְּרוּוּם אַין דִּין גְּבוֹרָה, אַון אַיְצָטָעָר

הַאָסְטָוָן אַין רָאָט אַיךְ בְּעוּזְוּן זַיְךְ בְּעַסְטָרְעָן פָּן אַלְדִּי חַבְּרִים.

קְיִינְעָר וּוּעַט נִיט אַונְטָעָר אַלְעַ אַלְעָר דִּי רְיִיחָ דִּיעַג טָאָדָלָעָן,

אַדְעָר אַנְטְּקָעָגָעָן אָרוּסִים; נָאָר דָוְהָאָסְטָט נִיט דָעַרְדָּעָט דִּיעַג וּוּרְטָעָר.

אָמוֹת, דָו בִּיסְטָט נָאָךְ אַיְנְגְּלִינְגִּי, קָאָנְסָט מִינְגָּר אַזְוֹן, אַין דָעַר יוּנְגָסְטָעָר,

זַיְן לְוִית דִּין עַלְטָעָר, נָאָר דָו הַאָסְטָט פָּאָרְשָׁטָאָנוֹגָעָז וּוּרְטָעָר גַּוְעָדָט

אַיְצָט.

פָּאָר דִּי אַרְגִּיאַיְישָׁע מְלָאִים, וּוְיִלְלָה דָו הַאָסְטָט גַּעְרָדָט, זַיְ גַּעְהָרָגִין.

אָפְּבעָר לְאָמְתִּיק, וּוּאָס אַיךְ רִיחָתָם זַיְךְ צַו זַיְן פָּן דִּיר עַלְטָעָר, הָאָס זָאַגָּעָן,

אוֹן, אָגָּב, אַוְיסְטִּיעַתְּשָׁעָן אַלְזִין; עַס וּוּעַט קְיִינְעָר מִינְגָּר מִינְגָּר פָּאָרְאָלְטָעָן,

סְוּוּעַט מִיךְ אַפְּלוֹ דָעַר הַעַלְדָּא גַּאֲמָעָמְנָאָן, דָעַר הַעֲרִשָּׁעָר, דָעַר הַעֲרָעָעָן.

אָהָן אַ משְׁפָחָה, זָאָג אַיךְ, אָהָן גַּוְעָזִין, אָהָן אַהֲרָפֶת זַיְן יְעֻנְעָר,

וּוּלְלָעָר הָאָט לְבָפְּ אַין זַיְן חָרְצָעָן דִּי שְׁרָעְקָלְלָעָז בְּרוֹהָדָר-מְלָחָמָה.

אָפְּבעָר לְאָמְרָז זַיְךְ דָעַרְוַיְילָעָז דָעַר בִּינְסְטָרְעָרְנָאָט אַונְטָעָגְגָעָבָעָן

אוֹן פָּאָר זַיְךְ אַנְגְּדוּיְתָעָן עַסְעָן; אַון יְעַדְעָרְעָר זַיְלָ פָּן דִּי וּוּלְטָעָר

זַיְךְ אַיְנִים גַּרְאָפְּעָן צְעַלְגָּעָן, וּוּאָס צִיהָתָז זַיְךְ פָּן יְעֻנְעָר זַיְטָ מְוִיָּעָר.

דָאָס זָאָג אַיךְ אָן אַלְעַן יְיִנְגְּלִינְגָעָן; דָו, זְוִידָעָר, וּוְהָן פָּן אַטְרָעָאָס,

גַּעַה אָנוֹן פָּאָרָאָיס אַין דִּין צְעַלְטָ; וּוּאָרוּם דָו בִּיסְטָט דָעַר אַיְבָּרְשָׁטָעָר

קְיִינְגִּי.

גְּרִיטָט פָּאָר דִּי זְקָנִים אַ סְעוֹדָה; עַס שְׁטָעָהָט דִּיר גּוֹט אָן, סְאַין דִּיר פָּאָסָגִין.

דִּיעַגְגָּעָלְטָעָן מִיטָּזָוִין זַיְן זַיְן כּוֹל, וּוּאָס אַבְּעָאָשָׁע שִׁיכָּעָן

פְּרָעָנְגָּעָן פָּן טְרָאָקְיָעָן דִּיר אַלְעַ טָאָג דָוְכָּן פָּאָנְטָאָס צַו פְּרוֹדָעָן;

יְעַטְוִידָעָן כִּיבוֹר פָּאָרְמָאָנְסָטוֹ, גַּעַוְוָלְטִינְגָּסָט דָאָךְ אַיְבָּרְאָלְעָן.

אוֹן זַוְעָן עַס וּוּלְעָן אַסְקָּז זַיְךְ צְנִיְּפָקְוָמָעָן, פָּאָלָז דָעַמְאָלָט יְעָנָם,

וּוּאָס וּוּטָט דִּי פָּאָסְטִיגְסָטוֹ עַצָּה דִּיר גַּעְפָּעָן; וּוְיִלְלָה בְּעַדְאָרְגָּעָן

אַלְעַ אַלְעָר אַן עַצָּה אַ קְלָגָעָן; שְׁוִין צִינְדָעָן דִּי יְשָׁוָנָאִים

פִּיעָרִים אַסְקָּז בְּיִי דִּי שִׁיכָּעָן; צַי וּוּטָט דָעַן דָרְמִיטָט וּוּטָזְזָעָר זַיְךְ פְּרָעָהָעָן?

הַיְיִנְטִיגָּעָן נָאָכָט וּוּטָט אָנוֹן אַלְעָמָעָן רָאָטָעוֹזָעָן אַדְעָר פָּאָרְנִילְטָעָן.”

דאָס טְעָר גַּוְאנְטָט, אָנוֹן אַרוּס הָאָט מַעַן אַיְסָגָעָהָרָט אַין אַיךְ גַּעַפְּאָלָגָט

אִידָּם.

די יודישע זעלט.

אַיִלְםָה אֲתָא גַעֲנֵטְבָּרֶט דָרְיוֹף דָעֵר בַעֲדָרְשָׁעֵר פָן פָאַלְקָ, אַגָּמָעֵמָנָא :
...וּקְנָ, נִימָט פָאַלְשָׁ הָאָסְטוֹ דָא מִינָן פָאַרְבָּלְעָנְדָעָנִישׁ אַבְעָרְגָּנְעָבָעָן .
אָ, לְהָאָפָג גַעֲנֵטְגָּט אָזָן אָזָה לַיְקָעָן דָאָס נִיא . עַם אַיְזָן מַעַדָּר גַעֲנֵטָ
פָּזָן אַסְף פָעַלְקָעָר אַמָּן , וּמְעַמָּן צְעָאָסָה אֲתָא לִבָּ אַיְזָן הַאֲדָצָעָן .
וּזְוּיָּוִי עַר גַט דָעֵם אִיעַט אָפָג פָלוֹה , דָעַרְשָׁלָאָגְעָנְדִיָג סְפָאַלְקָ פָן אַכְשָׁעָר .
אַבְעָרְגָּת אַיְזָה אָפָג שְׁלָעַכְתָּם גַעֲטָאָן , פָאַלְגָּעָוָהָג כִיְעָגָג גַעֲדָאָנָקָעָן .
וּזְוּיָּוִי אַיְזָ צְוִיקָק אַבְעָרְבָּעָטָעָן אַיִלְםָה , גַעֲבָנְדִיָג קָנָס אַהֲן אַגְּרָעָנִין .

לכזעל פאר איז אלעמען אַנְרוֹפּוּן תִּיפּךְ דֵּי שָׁעָנוּ גַּעַשְׁאָנוּן:
 צעההען טאלענטען רײַין גָּאַלְד, זַיְבָּעַן דְּרִימֶוּסָעַן, קַיְינְמָאַל בְּעַרְיוֹהִישָׁעַ,
 דְּדָאַן צְוָאנְצָיג פָּונְקָלְעָנְדָעַ טָאַצָּעַן פָּוּן קַוְעָרָה, צְוָעָלָףּ קְרֻעְטְּתִיְּגָעַ פְּעַרְדָּעַן,
 יְגַרְגִּיכָּעַן, וְאָסָם פְּלָעָגָעַן נַעֲמָעַן נִיט אַיְזָן מָאַל שְׂוִין פְּרִוְיָעַן בַּיִּם לִיְּפָעַן.
 סְמוֹאַלְטָן נִיט גַּעַלְטָעַן קִיְּזָן דּוֹחָק אַיְזָן טְזִיעָרָן גָּאַלְד, סְמוֹאַלְטָן נִיט אַרְעָם
 יְזִיזָן יְעַנְעַר מָאַן, וְעַלְכָּעַר וְאַלְטָן פָּאַרְמָאַגָּעַן אַזְוִי סִיל, וַיְזַיְּגָעַנסָּן,
 יְזִיזָן מִיר פְּרִיְּזָעַן גַּעַרְפָּאַלְטָן דֵּי אַיְנוֹהָגִיאָע פְּעַרְדָּעַן.
 יְעַבְעַן וְעַל אַיְזָן זַיְבָּעַן פְּרִוְיָעַן, וְאָסָם אַרְבִּיְּשָׁעַן קַאַגְעַן אַהֲן פְּגִימָה,
 וְעַלְכָּבָעַן אַיְזָן הָאָפָּן וְיַד גַּעַלְבָּעַן, וּזְעַן עַר הָאָט לְעַבְּדָאָס אַיְנְגָעַנְיָמָעַן.

אין וזה זי' דאבען אין שענקייט אריינגעשטיגט אלע פרזיען.
ויז' וועל לאוועקגעבען איהם, אין מיט זי' – די, זיאם לאדאפ צונגענטען
דעמאלאט – בריעואס'ס טאלטער ; אין שועערען וועל איך אַשְׁבָּעָה,
און איך פין קינמאָל צו איזיד ניט אַזְרִיךְ אַיְפֶּן הוילען געלגעראָ
ויז' סאיין דער שטיינגר עזוישען די מענשען, בײַ מאָנען און פרזיען.
דאָס און אלען תיבּען געגֿרִיט. און ווּן סְוֹעֵלָן גַּעֲבָּן די געטער
אונו צו צעשטערען אַמְּאָל די פָּעַסְטָנוּן די גְּרוּיסָע פִּין פְּרִיאָם,
וואָל עַר זיך אַנְלָאָדָעָן שיפָּעָן מיט טִיעָרָן נאָלָד אַן מיט קוּפָּעָר,
אונן בשעה מיר וועלען האָלְטָעָן אַין טִילָּעָן זיך אלְדָאָס פָּאָרְדָּאָפְּטָעָן
וואָל עַר זיך קְלִיבָּעָן אלְלִין דֻּעָמָאָל צוֹאנְצָעָן טְרָאַיְאַנְיָשׁ פְּרִיזָען,
וואָלעָן דָּאָס וִין נאָך הַעֲלָעָן פָּוּן אַרְגָּאָם די שְׁעַנְטָמָע אַפְּלוּ.
אונן טְאַמְּעָר קַעַדְרָעָן מִיר אָס זיך אַנְגָּעוּר מִילְּכָפְּלָסְגָּעָד אַרְגָּאָם,
אַזְּאָל עַר אַן אַזְּדָעָם מִיר וִין ; איך וועל ערָהָעָן אַיְתָם פָּנוֹנְקָט ויז' אַרְעָסְטָעָן
טְמִינָן לעצטנ' עַבְרָעָנָם, וָאָס וּאַקְסָט מִיר אוּפְּר אַין עַשְׂיוֹת אַין גְּרוּיסָע.
צעשטער פָּאָרְמָאָג אַיך דָּרְזִי אַין מִין וּאוֹלְגָּעָפְּעָסְטִיגָּטָעָן פָּאָלָאָן :
פרהער געהט כְּרִוְאַטְּעָמִים, לְאַרְקָע אַין אַפְּיָאנָאָפָּה.

אַיִלְנָע פָּן זַיִוְוָן וְאַל עֲדָוֶלְעָן אַיִוְזַיְוָן פְּאַר אַפְּרוֹי אַהֲן שֵׁם אַיִסְקְּוִיְּךְ
פְּרִידְעָן אַוְעָק אַיִן פְּעַלְאָסְעָם הוֹזִי ; כְּזַעַל נַאֲךְ צַגְבְּעָן נַדְן
עַתְּהָעָר אַגְּרִיסְעָן, וְאַסְמָקְמָעָר הַאֲטָקִינְמָאָל אַטְּאַלְטָעָר גַּעֲעָבְעָן.
וַיְהִי בְּעַפְּעַלְקָעַרְטָע שְׁטָעַט וּלְאַיְדֵיכְבָּעָן אַיְדָם נַאֲךְ אַחֲזָן דָּעָם :

פאקס ווינרייך. — פון האָמָרֶס "אַילְיאָדָע".

אַיִפְּרִיעַ עַנְדֵּלְיךָ דִּ שְׁעַנְעַ אָן פָּעָדָם, פָּוֹן ווַיְנִשְׁטָעַק בְּעַיְנִיגָּלַט.

אַלְעַ גָּאָר נָאָהָעַט פָּוֹן יִם, נִיטַּ וַיְזִישַׁ פָּוֹן דָּעַ זָמְדִינְגָּר פְּילָאָם.

סְוֹאוֹינְט אֲ גַּעַשְׁלָעַטְ דָּאָרְטָ פָּוֹן מַעֲנָדָ, גָּאָר רִיךְ אַיְן שְׁעַפְּסָעַן אָן אַקְסָעַן,

וְאָסָ וְעַלְעַן פְּוֹנְקָט וְיִ אֲגַתְּ תָּמִיד אַלְפָעַן אַיְהָמָ מִיט גַּשְׁאַנְקָעַן

אָן וְעַלְעַן אָונְטָעַר וְיִן צְעַפְּטָעַר אַיְהָמָ אַבְּצָהָלָעַן שְׁטִיעָן פְּעַטָּע.

דָּאָס וְיַיְלְ אַיְךְ אַלְצָדִינְגָּ אַיְהָמָ גַּעֲפָעַן, אוּבָ עַר לְאָוֹתָ נָאָר אָפָ פָּוֹן וְיִן צָאָרָעָן.

וְאָלָטָ עַר וְיִן פָּעַם דָּאָסָ גַּעֲשְׁטִילָט, — נָאָר הָאָדָם, דָּעַר לְאָוֹת וְיַקְנָעָן;

הָאָבָעָן אַיְהָמָ טָאָקָע דִּ מַעֲנָשָׁן מַעֲדָרָ פְּנִינָּט וְיִ אַנְדְּרָעָ גַּעַשְׁטָעָר —

אָן וְאָלָ עַר נָאָלְגָעָפָעָן מִיר, וְיַיְלְ אַיְךְ בֵּין דָּאָקָע אַגְּרָעָרָרָ קִינְגָּ.

אָן וְיַיְלְ אַיְךְ רִיחָמָ זָהָר וְיִן אֲסָקָעַרְ פָּוֹן אַיְהָמָ אַיְץְ זָהָדָעָן.

אַיְהָמָ הָאָט גַּעַנְטָפָעַטְ דָּרְרוֹיָף דָּעַר גַּעֲרָעָנִישָׁרְ פָּוֹן פְּאָלָקְ, אַגְּמָעָמָנָאָן :

רָוְהָמִינְגָּר וְוָהָן פָּוֹן אַטְרָעָאָם, בְּעַהֲרָשָׁעָרְ פָּוֹן פְּאָלָקְ, אַגְּמָעָמָנָאָן :

גַּיְשָׁטְ קִינְזָ אָמוּעָרְדָּגָעָן וְאָלָעָן נִיסְטָוָן אֲזָא דָעַמְ הָעָרָשָׁעָרְ אַכְלָלָעָם.

לְאָמָיר וְשַׁעַ בָּאָלְדָעָ דִּ דָעַרְוָהָלָטָעָ בְּעַשְׁטִימָעָן, וְיִ אָלָעָן וְאָלָעָן גַּיְשָׁטָעָר.

לְאָוֹעָן וְיִ גַּעַהָן אַיְן גַּעַצְעָלָטְ פָּוֹן אַכְלָלָעָם, דָעַמְ וְוָהָן פָּוֹן פְּעַלְעָאָים.

אַדְעָרָ אַיְךְ וְעַלְ וְיִ אַלְיַיְן שִׁוְןְ אַנְרָוָעָן, אָן וְיִ אָלָעָן פְּאָלָגָעָן.

פְּעַנְיקָם דָעַר אַלְטָעָר, דָעַמְ צְעָאָסָעָם לְיִבְלָגָן, וְאָלָ אַלְעָמָעָן פְּיִירָהָעָן,

וְיִטְעָר — דָעַר גַּרְוִיסָעָרְ אַיְאָקָעְ אָן דָעַר גַּעַטְלִיכָעָרְ וְוָהָן פָּוֹן לְאָעָרָטָעָם ;

אַדְיָאָם אָן אַיְרְבָּאָטָעָם, דִּ הָעָרָאָלָדָעָן, וְאָלָעָן בְּעַגְלִיטָעָן.

בְּרַעַנְטָ וְשַׁעַ אָנוֹן הָאָנְטָ-וּאָסָעָרְ גִּיףְ, הַיִּסְטָ אַלְעָמָעָן שְׂוֹזְיָגָעָן לְחַלְוָתָין,

אָן לְאָמָר בְּעַטְעָן דָעַמְ קְרָאָנָטָעָם וְוָהָן, אָוֹ עַר וְאָלָ וְיִקְרָבְאָרָטָעָן.

דָאָס טָעַר גַּעַנְגָּטָ, אָן בֵּין אַלְעָמָעָן דָאָבָעָן דִּ רִיחָה אַיְסָגָעָנָמָעָן.

סְהָאָבָעָן דִּ הָעָרָאָלָדָעָן תִּיכְפָּק מִיטְ וְאָסָעָרְ דִּ הָעָנָטָ וְיִ בְּעַנְאָסָעָן,

זְוַנְלִינְגָעָן דָאָבָעָן גַּעַפְּלָטְ מִיטְ וְיִן דִּ גַּעַפְּסָעָן בֵּין אַיְבָעָן

אָן, אִין דִּ בְּעַכְעָרָם אַגְּנִיסָעָנְדָגָ, אַיְטָלָעָן אַונְטָעָרָגָטָרָאָגָן.

אָן וְוָעָן וְיִ דָאָבָעָן כְּעַשְׁפָרָעָנָטָ אָן גַּעַטְרָוָנְקָעָן, פִּילְ סְהָאָרָן הָאָטָ גַּעַ-

גַּלְסָטָ וְיִ.

הָאָבָעָן דִּ שְׁלָחָים פָּאָרָלָאָטָ דָאָס גַּעַצְעָלָטְ פָּוֹן אַטְרִיד אַגְּמָעָמָנָאָן.

סְדָאָטָ וְיִ אֲסָקָעַן אַגְּנָעָוָגָט דָעַר גַּעַדְעָנִישָׁרְ רִיטְעָרָסָמָאָן נָעָשָׁאָרָ,

גַּעַפְּנָנְדָגָ יְעַדְעָן אֲ וְוָאָנְקָ, אָן דָעַרְוִיקְרִישָׁט — דָעַמְ וְוָהָן בֵּין לְאָעָרָטָעָם,

וְיִ צְיִ דָעַרְוִיְלָעָן דָאָס הָאָרָץ פְּנִים מַעֲבָטָגָעָן וְוָהָן פָּוֹן פְּעַלְעָאָים.

וְיִ זְיַינְעָן בְּיִידְעָ אַזְוָעָ בְּרָגָעָ פָּוֹן פְּיִלוֹרְיוּשָׁגָעָן וְאָסָעָרָ,

בְּעַטְעָנְדָגָ פִּילְ בֵּין פָּאָסִיְדָאָן, דָעַמְ לְעַנְדְּגַעַטְרִירִיסְלָעָרָ, עַר וְאָלָ דָאָקָע

גַּעַפְּעָן וְיִ גְּרִינְגָן צְיִ דָעַרְגְּרִיְלָעָן רָאָס הָאָרָץ בֵּין אַיְקָאָסָעָם קְנִידָקָנָהָרָ,

אָן וְוָעָן וְיִ דָאָבָעָן דָעַגְּרִיְלָטָ דִּ גַּעַצְעָלָטָעָן פָּוֹן דִּ מִיזְמִידָאָנָעָן.

* דָעַר דִּכְטָעָר הָאָט דָאָס אָן זְיַינְעָן נָאָר דִּ בְּיִזְעָרָ חַוִּיפְטָ-פְּעַרְזָאָגָן: אַדְיסָיִ.

די יודישע וועלט.

דאבען זי איהם דארט געפונען, דערהרעעהענדיג ס'הארץ מיט א ציטראן, קינציג געארבייט און שען, מיט א זילפערנעם בריקעל פון אייבען: ער דאט זי פאר זיך געטמען, צעשטערענדיג עטהאנם קעסטונג.

דא טער דערפרעהט זיין נשמה, בעזינגענדיג גברות פון מענער.

פאטראקלאַט אײַנער אלֵין איז שווינען גועסען אנטקענען, ווארטענידיג, ביז דעם אַיאָקַָסְעָם קינדסְקַָנְדָּה ווועט אויפֿהערען זינגען.

זי זיינען נעהנטער צו — פֿאָרָאָוִים אַדִּיסִי איז געגאנגען — און געפֿען איהם זיך געשטעלט; ס'האט אַשְׁרוֹנָה געטאן אַיִּיף דא אַלְּיעָם און מיט דער ציטראָן האנט פֿאָרָאָזָעָן דעם אַרט פון זיין זיצען.

ס'האט אַיִּיך פֿאָרָאָקַָלָּאָס געשטעלט זיך, דערעהענדיג פֿאָר זיך דז העלדען.

און ס'האט בעניריסט זי אַוְוי אַלְּיל דער ניכטסיגער תִּיפְּכָּה: „לְבָעֵנֶשׂ אַיִּיךְ, אַידָּר מַעֲנָדָר אַידָּר לִיבָּעַ: אַפְּנִים, עַמְּ אַיְּוָז וְעַדְּרָ שְׁלַעַטָּת שְׁוִין: נַאֲרָ אַידָּר זַיְנְטָ מִיר, לְאַטְּשָׁ אַיִּיךְ צָעָרָן, דַּי לְבָטָעָ פָּוּן אַלְּעָ אַלְּעָעָדָה.“ זאגענדיג דָּאָס, הָאָט אַלְּילָעָם דָּעָר גַּעֲטְלָעָר וְוַעֲטָר גַּעֲפָהָרָת זַיְּן, אַזְּן זַיְּ גַּעֲהָוִישָׁעָן זַיְּ גַּעֲגָעָן אַיִּיף שְׁטוֹלָעָן אַזְּ פּוֹרְפּוֹרָן דַּעֲקָעָן. גַּיְּךְ הָאָט גַּעֲזָאָט עַר דַּעֲרָאָז צו פֿאָרָאָקַָלָּאָס, וְאָס נַאֲהָנָט אַיְּזָ גַּעֲשָׁתָאָנָעָן: „שְׁטוֹלָעָן אַזְּנָ אַגְּרָעָט גַּעֲפָעָם, אַזְּ וְהַן פָּוּן מַעֲנָאִיטָאָס, אַנְדָּעָר, שְׁטָאָרָקָעָן זַיְּנָן מִישׁ צְוִינִיךְ אַזְּנָ פָּאָר אַיְּטָלָעָן גְּרִיטָה אַזְּ אַבְּכָעָר. וְוַיְּלָעָ עַמְּ גַּעֲפָנָעָן זַיְּ אַונְטָעָר מַיְּן דַּאָּקָעָ אַיִּצְחָזָה זַיְּ מַעֲנָדָר דַּי לְבָטָעָה“. דָּאָס טָעָר גַּעֲזָאָט, אַזְּ גַּעֲפָאָלָגָט הָאָט פֿאָרָאָקַָלָּאָס דָּעָם חָבָר דָּעָם לִבְעָן. דַּאָּן טָעָר אַנְדָּעָגַע שְׁטוֹלָעָט אַדְּקָטִישָׁ בִּים פְּלָאָקָעָר פָּוּן פְּיִיעָר. פֿאָר זַיְּ דָּעָם רַוְּקָעָן צְלָעָגָט פָּוּן אַשְׁעָפָס אַזְּנָ אַזְּ גִּזְגִּזְעָן אַזְּ פָּוּן אַבְּעָטָעָר אַזְּ פָּוּן אַשְׁוִין אַזְּ גַּעֲשָׁתָאָפָטָעָן דָּעָם שְׁמַאְלָצָעָגָן רַוְּקָעָנְבִּין וְוַיְּטָעָר. אַיְּהָם דָּאָט דַּעֲרָאָנָט אַוְיטָאָמָּדָרָן, צְהָאָקָט הָאָט אַלְּיל דָּעָר גַּטְּלָעָלָעָר. עַר הָאָט דָּאָס פְּלִישָׁ גַּוְטָעָט אַזְּ אַוְיכָנָשָׁפִּיםָט דָּאָס אַיִּיף דַּי דְּרָאָטָעָן. פֿאָרָאָקַָלָּאָס אַבְּעָר, דָּעָר גַּעֲטְלָעָר, הָאָט אַגְּרָוָס פְּנִיעָר צְעַבְּלָאָזָעָן. נַאֲכָדָעָם, וְעַן סְפִּינְעָר אַזְּ אַוְיכָנָשָׁפִּים אַזְּנוֹן וְעַן דַּי פְּלָאָס אַזְּנָ פֿאָרָאָלָאָשָׁעָן, דָּאָט עַר דַּי קְיַיְלָעָן צְעַשְׁאָרָט, אַזְּנָ פָּוּן אַיְּבָעָן צְעַשְׁפָּרִיט דַּאָּן דַּי דְּרָאָטָעָן. אַנְשָׁפָּרָעָנִידָג אַיִּיף דַּי שְׁטִינְגָּעָר, מִיטָּהִילְגָּעָז וְאַלְּעָן דָּאָס בְּעַשְׁטָמָעָן. נַאֲכָדָעָם, וְעַן סְפִּאָזִי שְׁוִין גַּעֲפָרָאָטָעָן גַּעֲוָעָן אַזְּנָ צְעַשְׁפָּרִיט אַיִּיף דַּי בְּרָעָטָעָר. דָּאָט זַיְּ פֿאָרָאָקַָלָּאָס דַּעֲרָאָנָט צו דָּעָם טִישָׁ אַזְּ פְּרָעָטִיגָּעָ קְוִישְׁלָעָקָעָר. בְּרוּיטָם, אַזְּנָ אַלְּילָעָם דָּעָר גַּעֲטְלָעָר דָּאָט זַיְּ דָּאָס פְּלִישָׁ צְגַעְטָרָאָגָעָן. דַּאָּן דָּאָט אַלְּיל זַיְּ בְּעוּצָט אַדִּיסִי דָּעָם גַּאֲטָלָעָן אַנְטָקָעָנָעָן, גַּעֲפָעָן דָּעָר אַנְדָּעָר וְזַיְּטָעָן, אַזְּנָ פֿאָרָאָקַָלָּאָס גַּעֲהָיִיסָּעָן מְקִירָב זַיְּן; אַזְּנָ דָּעָר דָּאָט בָּאָלָה פְּאָרָנָרָעָט דַּי קְרָבָנוֹת אַזְּנָ פְּיִיעָר.

פאָקָם ווַיְנֵהִי קֹדֶם – פּוֹן הָאָמָּרָם "אִילָּאָדָּעַ".

זַיְהָבָעַן צַדִּי גַּעֲרִיְתָעַ מַאֲכָלִים דַּי הָעֵנֶת אַוְסְגָּעַטְיוֹגָעַן.
 אַיְן אָז זַיְהָבָעַן גַּעֲשְׁטִילָט דָּאָס פַּאֲלָאָגָעַן נַאֲךְ טְרִינְקָעַן אַיְן עַסְעַן,
 דַּאְחָאָט צַז פַּעֲנִיקְפַּן אַיְאָסָס גַּעֲוִוִּינְקָט ; אַרְזִיסִי דַּאָט בַּעֲמַעֲרְקָט דָּאָס,
 אַנְגָּעָפְּלָט חִיפָּה וַיְיַזְעַן מִיט וַיְיַזְעַן אַיְן גַּעֲוָגָט. צַאָלְילָן :

זַיְהָבָעַן גַּעֲפָעָנְשָׂתָה, אַלְילָעָם : עַס פַּעֲהָלָט נִיט קִין מַאֲלִיצִית קִין רַיְיכָעַ-
 נִיט אַיְינָם הוַיְלָעַן גַּעֲצָלָט פּוֹן אַטְרָעוֹסָעָם וַיְהִין אַגְּמָעָמָנָאָן
 אַיְן אַיְיךְ נִיט אַיְצָטָרָה. אַסְפַּקְהָאָט אַיְדָר בַּיְידָעַ גַּעֲרִיְתָה צַדְעָר סְעִידָה.
 אַבְּגָעַר עַס אַרְטָמָה נִישְׁתָּמָת אַיְצָטָרָה דַּעַר עַנְעַן פּוֹן מַאֲלִיצְטָעַן וַיְסַעָּן ( )
 נַאֲר אַגְּרוֹס אַמְגָלִיק גַּעֲוָאִיר וַוְעֲרַעְמָגָן, אַז זַיְהָבָעַן בּוֹן צְעָאָס,
 שְׁרָעָקָעַן מִיר שְׁטָאָרָק וַיְהָ, אַיְן טָאָמָר וַעֲשָׂתוֹ וַיְהָ נִט גַּאֲרָטָלָעַן מִיט בָּה,
 וַיְיַזְעַן מִיר אַיְן סְפָקָה, צַי וּוּלְלָי מִיר פַּאֲלָלָרָעַן צַי רַעֲטָעַן דַּי שְׁיַבָּעַן.

וַיְיַלְלָי דַּי בַּעֲהָאָרְצָטָעַ טְרָאַנְעָר אַז זַיְהָבָעַן זַיְהָבָעַן שְׁטָאָרָקָעַ חֲבִרִים
 דַּאָבָעַן צַעֲלָעָגָט וַיְהָ נַאֲר גַּהְעַנְטָמָן פּוֹן אַנוֹנְדָרָעַ שִׁיְּפָעַן אַז מוֹיָעָר,
 צִינְדָעָנְדִיגָּס פִּיְּוּרָס אַסְפַּקְהָאָטָלָעַן וַיְהָ אַיְן זַגְעָן, זַיְהָבָעַן זַיְהָבָעַן,
 מַעְהָר שְׁוִין נִט אַבְּהָאָלָטָעַן וַיְהָ אַיְן דַּי שִׁיְּפָעַן דַּי שְׁוֹאָרָעַץ בַּעֲפָאָלָעַן.
 צְעָאָס, דַּעַם קְרָאָנָסָעָם וַיְהָ, אַיְיט זַיְהָ, בְּלִצְעָנְדִיגָּס, גַּוְטוּסְמִינִים ;
 הַעֲקְטָאָר, בַּעֲרִיחַמְעָדָג וַיְהָ מִיט וַיְיַזְעַן גַּעֲוָאָלְזָגָעַ פְּחוֹת,
 וּוְלְדוּוּעַט אַיְבָעַר דַּעַר מַאְסָס, אַוְיָף צְעָאָס פַּאֲרָטוּיְעָנְדִיגָּס, אַיְן שְׁאָעַט
 מַעְהָר נִט קִין מַעְנְשָׁעַן אַז גַּעֲטָעַר ; פּוֹל אַיְזָעַר פּוֹן מַעְלָטִיגָּעַר חִימָתָה.
 אַיְן עַר בָּעַט וַיְהָ, אַז בָּאָלָד וְאַלְלָה דַּי גַּעֲטְלִילָעַ עַס עַרְשִׁינְעַן ;
 וּוְאָרוֹס עַר גַּרְיִיסָט וַיְהָ, אַז עַר וּוּטָעַר דַּי שִׁפְיָעַן פּוֹן דַּי שִׁיְּפָעַן אַבְּהָאָקָעַן,
 אַיְן אַפְּאָרְנִיכְטָעָנְדָעַן פְּיִיעַר דַּי שִׁיְּפָעַן אַלְיָין דַּאֲן פַּאֲרָבְרָעָנָעַן,
 אַיְן דַּי אַבְּעָסָעַה, צֻמְיִשְׁטָעַ פּוֹן רַוִּיהָ, דַּאֲרָטָעַן גַּוְאָה דַּעֲרַזְגָּעָן.
 שְׁטָאָרָק דַּאָבָה אַיךְ מַוְרָא אַיְן הַאָרְצָעָן, אַז מַוְעָלָעָן עַרְפִּילָעָן דַּי גַּעֲטָעַר
 זַיְיָעַ מַחְשָׁבָות ; אַנְנוּ וְאַלְטָה דַּאֲן בַּעֲשָׂעָרָת וַיְיַזְעַן אַיְן טְרָאָיָעַ צַפְאָלָעַן,
 וְאַיְטָ פּוֹנָס הַיְמִישָׁעַן לְאָנָה, פּוֹן דַּעַר פַּעְזְרוּיְיכָעָר אַרְגָּאָס דַּעֲרוּוּיְיכָעָר.
 הַיְבָבָז וְשָׁעַ זַיְהָבָעַן אַיְצָט אַרְיָף, כְּאָטָש שְׁפָעַט, אַיְבָבָז דַּזְוִילְסָט דַּי אַלְעָעָר נַאֲר
 הַעֲלָבָעַן ;
 וְאָסָס וּוְרָעָן שְׁטָאָרָק אַיְצָט גַּעֲדָרִיקָט דַּוְלָעַן אַיְמָפָעַט פּוֹן טְרָאָאִישָׁעַן חִילָן.
 דַּיְבָבָז וְוּטָעַט פַּאֲרְדוּרִיסָעַן אַלְיָין, וְאָסָס דַּזְוִילְסָט דַּזְוִילְסָט נִטְגָּהָלָעָן ;
 נַאֲר וְעַן גַּעֲשָׁהָן אַיְן דָּאָס אַמְגָלִיק, אַז שְׁוִין מַעְדָר נִטְאָ קִין שְׁוָם
 סְגָּוָה ;
 כַּרְיָה הַעָר בַּעֲטָרְאָלָט, וַיְהָ דָּאָס בַּיְזָן פּוֹנָס דַּאֲנָאָעָר-פְּאָלָק אַבְּצָז-וּוּנְדָעָן.
 לִיבָּעָר ! דַּיְרָה דַּאָט אַנְגָּעָנְגָט דַּאָעָךְ דָּאָס וּלְבָעָר דַּיְזָן פַּאֲטָעָר פְּעַלְעָאָט
 אַיְן יְעָנָעָם טָאָג, וּוּעָנָעָר הָאָט צָום אַטְרָיה אַבְּגָעָשָׁקָט דַּיְזָן פּוֹן פְּטִיעָה :
 „קְרָאָפָט וּוְלָעָן גַּעֲפָעַן דִּירָה, קִינה מִינְמָה, אַיְ פְּאָלָאָס אַטְעָנָעָ, אַיְ הַעָרָעָה,
 אַיְבָבָז נַאֲר זַיְהָבָעַן בַּעֲוִילְגָּעָן ; הַזְּ אַבְּעָר הַאָלָט אַיְיַזְעַן גַּאֲזָה
 אַיְן דִּין גַּעַמִּית ; וַיְיַלְלָי דַּי לִבָּעַן צַשְׁלָמָ אַיְן בַּעֲמָר אַפְּוֹלָעָן.

טאקס טוינרייך. – פון האטערם "אליאד ע".

אייפיע עטליך ד שענע אין פעדאם, פון ווינשטייך בערינגעלאט.
אלע נאָר נאַהענט פון יִם, ניט וויטט פון דער זאמְרגער פילאָם.
绍瓦וינט א געלעט דאָרט פון מענער, גאָר רײַך אַין שעפסען אַן אַקסען,
וואָם וועלען פונקט ווי א גָּאַט תָּמֵיד אַכְפָּעָרָן דִּיך מִיט גַּעֲשָׁאַקָּעָן
און חולען אַגְּנָטָר דִּין סְצֻעָּפְּטָעָר דִּיר אַבְּצָאָרָלָעָן שְׂטִיעָרָן פָּעָטָע.
דאָם וועט ער אלעדיינ גַּעֲפָעָן, אוּבָּה דַּו לְאַוְתָּה נָאָר אַב פון דִּין
צָאָרָעָן.
אוּבָּה דַּזְּאָסְטָ אַבְּעָר פִּינְדָּסְטוּוֹעָגָעָן פִּינְטָ אַגְּמָעָמָנָאָן אַין הַאֲרָצָעָן,
אַיְדָם אַן אוּף זִינְעָר גַּעֲשָׁאַקָּעָן, דָּרְבָּאָרָעָם זִיך אוּף דַּו אַכְּעָר
אלע, וואָם וועדען גַּעֲשָׁטִיקָט פָּנוּמָשׁוֹנָא; זַיְיָ וועלען דִּיך עַהֲרָעָן
פְּונְקָט ווי א גָּאַט; גְּרוֹיסָעָן פְּבוֹה קָאָנְסָטוֹ זִיך בַּיְיָ אַיְצָט דָּרְשָׁלָאָגָעָן.
הַעֲקָטָאָרָן קָאָנְסָטוֹ אַיְצָט טְוִיטָעָן; ער וועט צָו דִּיר צָוְגָהָן נָאָר נאַהענט
וּזְיָל אַין זִין שְׂרָעָקְלָאָדָר חִימָה מִינְטָעָה, סְקָאָן צָו אַיְדָם זִיך נִיט
גַּלְיְיכָעָן
קיינער אַין פָּה פָּה דִּי, וואָם אַהֲרָגְעָרָאָכָט דַּאָבָעָן דַּו שִׁיפָּעָן.

(סוף קומט).